

מסורת הש"ס

(א) יצמות כט.; (ב) שס, (ג) ע"ש; (ד) ז"ל אלעזר; (ה) לפעיל עג; ו"ס; (ו) נלקמן ע"ה.

הגהות הב"ח

(א) בשבשח אין היכמה גמורה (ליבס) חו"מ. וי"צ ס"ף לאישה וכן הוא לקמן דף ע"ה: (ב) נמי ור' יהושע אמר לך: (ג) שם דכי אחי אחודה: (ד) רש"י ד"ה מי איכא וכו' דרמצי מפיק: (ה) ד"ה ולרי אלעזר וכו' שתי כתיס ולהא מילתא:

מוסף רש"י

ר"א אומר יפר. אחד מהס את נדרה (יבמות כ:). לאחד אבל לא לשנים. שומרת יבס אחד יפר אבל שומרת לשני יבמס לא יפר לא זה ולא זה (שם). אין ויקה. דמיתו כנסתא (שם). לדחות בצרה. כחלומה שפלה לפניו חסר מאמר וז (שם). ואיתחייב לה מזונות. כדמילא כהחולך (מתן): עמד בדין וזכח מונית משל יבס, דמהשתא בעלה הוא ועל דעמו נדרת על מנת שירא (שם כט:).

פירוש הרא"ש

מתני' שומרת יבם. מצינו וממנה ליבס כמו וספי שמר את הדגדג ונגמרה מפרש פלוגמתיס: אשה שקנה הוא לעצמו. היינו ארוסתו הי הוא מיפר נדרה בשותפות עם אביה: אשה שהקנו לו מן השמים. היינו יצמות: אינו דין שיפר נדרה. עס אביה: שיש לאחריהם רשות בה. שנס היא זקוקה לשאר אחיו: מה ארתה משיב על יבם אחד. משתכן טובה על דברי ר"א דאמר שמיפר בנ' יצמן מה אתה משיב על דברי שאני אומר לאחד ולא נשים: אין הדיבמה גמורה ליבם. להמחייב מיתה הבא עליה: בשם שארוסה גמורה לאישה. לענין חיוב מיתה: בנ'

קבבר אין ויקה. ולא תשיבא כנסתא ואפי' נחד אחא: ור' יהושע סבר יש ויקה. ומן המורה משונה כנסתא ועדיפא מארוסה משום דלא מחסרה כניסת חופה מיהו אין צריה כלומר הא דלמרי' שיש ויקה מדאורייתא היינו דוקא נחד אחא משום דחשיב כאלו כבר כנסה אבל בתרי אחי אין לצרר למי תהיה כנסתא הלכך אין ויקה כלל אע"י דמזה בגדול ליבס ה"מ למנהו בעלמא אבל מדאורייתא רמזא קמי תרוייהו ואס הלך הגדול למדינת הים כופין הקטן ליבס או לחלוץ: אלא ר"א. אפי' סבר יש ויקה כיון דאין לצרר היאך יפר ואפי' שניהם צידד אינן יכולין (לצרר) [לספק] דיוון דלא תשיבא כנסתא אפי' לאחד מהם וכאשה בעלמא היא לגבייהו: בב"ש דאמרי מאבבר קונה קנין גמור. מן המורה דדריש ולקחה לו לאשה דע"י לקחה נעשית אשתו: ור' יהושע סבר ה"ם בחד אחא בנ' ור' יהושע לא סבר כב"ש הלכך נחד אחא מיפר משום ויקה דחשיבא כנסתא אבל בתרי אין ויקה ואפי' עשה בנ' מאמר כיון דלחובה מני למיפסלה עליה בגיעא או צביאה לא מני מיפר: ור"א דאבבר מאבבר לב"ש אינו קונה אלא לדחות בצרה. גבי הא דתנן בנ' ד' אחין שלשה אחין שנים מהם נשואים שתי אחיות ואחד מופנה מת א' מבעלי אחיות ועשה בה מופנה מאמר ואח"כ מת אחיו השני צ"ש אומרים אשתו עמו והלוו תלא משום אחות אשה וקאמר ר"ה הא דקאמרין צ"ש דמאמר קונה מן המורה היינו דוקא לדחות הצרה אשת אחיו שפלה עליה ונעשית לה לרה כגפילה זו אבל אי בעי לאפוקה בגיעא לא מני דחליה נמי בעיא דלחיה הך דרשא דפ"ק דקידושין (דף יד.) ויצמה ציאה גומרת בה ואין כסף ושטר גומרינ בה לענין זה דלא מני לאפוקה בגיעא: במא איבא לביבבר. אמאי מיפר כיון דלחיה אשתו גמורה: הבא במאי עסקינן שעמד ברין וברח בו. ר"א דסבר דמאמר לב"ש אינו קונה להיות אשתו גמורה מוקי לה אפילו בלא מאמר דמאמר אינו מושלל לענין הפרת זרמים ומיירי שעמד בדין ובגון שאחד מן היבמים הלך למדינת הים והעמידה אחד בדין וזכח ופסקו לה מוונות משלו כדמילא ביצמות (ד' מא:)

רש"י

במתני' צין ליבס אחד. צין שזקוקה ליבס אחד צין לשני יצמין

אמר ר' אליעזר יפר. ומוקמינן ליה בגמרא שבעשה בה מאמר אחד מהן: **ומה אשה שקנה הוא לעלמו.** כגון הנושא אשה בעלמא:

שהקנו לו מן השמים. יצמה שחייבו לו מן המורה: **שאין לאחר רשות**

בה. המקדש אשה מן השוק לאחר

שקידשה לא תפסי בה קידושי מאדם

אחר ואהכי מני מיפר: **שיש לאחר רשות**

בה. שאס עשה בה מאמר יבס זה

ובא אחיו אח"כ ועשה בה מאמר

תפסי בה כדלמר (יצמות ג.) יש מאמר

אחר מאמר: **ודריך בשני יצמין.**

דבשני יצמין מצית למימר כי האי גוונא:

מה אשה משיב על יבס אחד. זהא

לא מצית למימר שיש לאחרים רשות

בה הואיל וליכא יבס אחר ואת לא

משוית חילוק צין יבס אחד לשני יצמין:

א"ל אין היצמה גמורה לאישה. שאס

בא עליה זר אין נסקל שאין בה לא

דין ארוסה ולא דין אשת איש ואין

חייצין עליה אלא לאו דלא תהיה אשת

המת וגו' (דברים כה): **כסם שארוסה.**

בעלמא גמורה לאישה שנסקלין על

יה: גב' קסבר אין ויקה. ואפילו

ליבס אחד חניה זקוקה דמיהוי כאשתו

יש ויקה. ולהכי לאחד יפר אבל לשנים

אינו מיפר דאין צריה לאחא מהן

זקוקה ולאחא מהן תמיבס אע"ג

דלמרי' (יצמות כד.) מנזה בגדול ליבס

מ"מ אס בא עליה קטן קנאה: **לעולם**

קסבר ר"א יש ויקה. והיינו טעמא

דאפילו לשנים יפר שבעשה בה האחד

מאמר דהשתא יש צריה ואליבא

דב"ש דלמרי דמאמר קונה קנין גמור

והיא כאשתו לכל דבר הלכך מיפר לה: **ה"מ ציבס אחד.** דיש

זיקה: אבל בשני יצמין לא. קני מאמר דלאחר דעשה בה מאמר

אילו אחי לחובה מני לאוסרה עליו צביאה או בגיעא דיש צביאה

ובגו אחר מאמר: **מי איבא מילמא וכו'.** משום האי טעמא דאילו

אית ליה אחא להאי יבס (י) מני מפיק לה מיינה בתר הכי שמקדשה

או על ידי גט וצביאה וקרנא קדושי מאמר ולית בהו מששא כולי

האי: ולר' אלעזר בן פרס דאמר מאמר כו' אלא לדחום צברה

כלבד. שאס היו צ" נשים לזה שמת ושחיתן זקוקות ליבס ואי אפשר

לייבס לשחיתן דבית אחד הוא בונה ואינו בונה שתי בתים (ס) וזהא

מילתא קסברי צית שמאי דמאמר קונה דכשעושה בוו מאמר דוחא

לצרה ומתירה לשוק אבל עדיין זו זקוקה לאחיו דמני אסר לה

עליה: מאי איבא למימר. אכתי תיבעי לך מאי טעמא דאמר ר"א

אפילו לשנים יפר: **כגון שעמד בדין.** משעשה בה מאמר שזו

אין יכולין להפר דכיון דבשעת הפרתן

אין צריך להן סוגיא סצירא לן דיפר לחודיה קאמר כדמוכה לקמן

אפי' ר' יהושע סבר כב"ש דמאמר קונה קניין גמור, וה"מ דמפר יבס אבל בנ' יצמין מי איכ' מידי דאי

אחי אחוה אסרה ליה צביאה אס בא על יצמה האחרת, או בגיעה, דלנ"ש נמי פסיל לה בגיעה מדריבין מר... דפסיל מדריבין, אלמא מדריבין אינה קני' לו לגמרי, יש לו [להשוות] ולומר מדריבין אינו יכול להפרי: ולר' אלעזר דא' פ' ד' אחין (יצמות ט:). מאבבר לב"ש אינו קונה אלא לדחות בצרה. כדמתן התם שלש' אחי' שנים נשואי' שתי אחיות ואחד מופנה ומת אחד מבעלי אחיות ועשה בה [מופנה] מאמר כו' עד והלוו תלא משום אחות אשה (מיד דהוי אחות אשה)

דמאמר קונה קנין גמור כדדרש"י (פי' קידושין יד.) ולקחה לו לאשה (דברים כה) וקאמר ר"א דהיינו דוקא לדחות צברה כללדן, אבל אי בעי לאפוקי בגיעא לא מני מפיק לה, דלית להו מיעוטא דכפ"ק דקידוש' (טס) ויצמה ציאה גומרת בה [ואין כסף ושטר גומרי' בה לענין] דלא מני אפוקה בגיעה, ואית [להון] רצוי לענין דקונה לדחום צברה: במאי איב' לביבבר. אמאי מפר כי נמי עשה בה מאמר, והתם בפ' ד' אחי' (יצמות ט:.) [אמר לך ר"א] אימור דלמרי אלא דלא סגי לה בגט אלא בעי [נמין חלילה, להפרית נדרי' מי אמרי, ומירין כקונטרס התם דהתם [בתרן] דשני מאי יפר בשותפות קאמר דר' אליעזר נמי מודה בשותפות מיתה מפר, אבל בשמעמין דס"ד השתא דיבס לחודי' מפר לא אמרי' דמודי ר"א: ה"ב שעמד ברין. אחר שעש' בה מאמר, דהכי מוכח כל הסוגיא דמיייר עששה בה מאמר:

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

ר"ן

עד.

היכא דאמר אי אפשי סגי אע"ג דבהפרה לא מהני כדליתא לקמן (עמ. זה י"ל. ועוד דנהי דלמרין הכא על דעת בעלה לא קפדינן אלישנא אלא הכי קאמרין דאין צלבה שיתקיים הנדר אי קפיד ציה בעלה אבל מאן לימא לן דעל דעת הכי משמע דנימא דנודר על דעת חבירו מני

אידך למישרי ליה אלא ודאי כדכתבינא: **במתני' שומרת יבס וכו' ר"א אומר**

יפר. מסקינן בגמרא דיפר בשותפות

אב קאמר ובשעשה בה מאמר:

רבי יהושע אומר לאחד ולא לשנים.

משום דס"ל אין צריה ונדנפרס

בגמרא בס"ד: **רבי עקיבא אומר**

לא לאחד ולא לשנים. דגריע ליה יבס

מארוס ואפי' בשותפות לא מני מיפר:

ומה אשה שקנה הוא עלמו. שאינה

שומרת יבס אלא הוא קדשה לעלמו

הרי הוא מיפר נדריה בשותפות דאב:

אשה שיקנו לו מן השמים. אשתו

שומרת יבס שהיא קנויה לו בלא

קדושין שאסורה לכל אדם עד שיחלוץ

לה אינו דין שיפר נדריה בשותפותיה

דאב: עקיבא דריך בשני יצמן.

דכל אחד יש לו רשות בה: כסם

שארוסה גמורה לאישה. מפרש בגמ' ו:

גב' שנלמא ר"ע קסבר אין ויקה.

שהיצמה זקוקה ליבס לא אלימא

כארוסין ומשום הכי לא מני מיפר:

ורבי יהושע סבר יש ויקה. דלדרכבה

אלימא טפי מארוסין דהויא ככנוסה

ומש"ה יפר יבס לחודיה דהשתא הכי

קס"ד מיהו אין צריה דהיכא דשני

יצמין אין צריה למי היא זקוקה ולמי

תהיה לאשה ומש"ה אפילו שניהם

אינן יכולין להפר דכיון דבשעת הפרתן

אין צריך לנו מי הוא אישה אין

הפרתן כלום דרחמנא אמר אישה יקימנו ואישה יפירנו דבעינן

שיהא ידוע שצעת הפרה וכן כתב רש"י ו"ל צפרק ד' אחים (יצמות כט:)

וסוגיא דשמעתא דהתם מסייע ליה. וכ"ת היכי אמר דרבי יהושע

סבר דזיקה ככנוסה דמניא דהא לא אשכחן דלמר הכי אלא רבי

אושעיא אליבא דר"ש ואחמזב התם צריש פרק כילד ביצמות (דף

יט.) איכא למימר דלאו מגופיה דמילתא אחמזב אלא למאי דמפרש

לה אליבא דר"ש מיהו אכן מצין למימר דס"ל לרבי יהושע שהוא

טעמא אי נמי כי אמרינן רבי יהושע קסבר יש זיקה לאו למימרא

דליהוי ככנוסה אלא דהויא כארוסה ומיפר בשותפות ואף על גב

דצריש הך סוגיא סצירא לן דיפר לחודיה קאמר כדמוכה לקמן

הכי

שזו

אין יכולין להפר דכיון דבשעת הפרתן

אין צריך להן סוגיא סצירא לן דיפר לחודיה קאמר כדמוכה לקמן

אפי' ר' יהושע סבר כב"ש דמאמר קונה קניין גמור, וה"מ דמפר יבס אבל בנ' יצמין מי איכ' מידי דאי

אחי אחוה אסרה ליה צביאה אס בא על יצמה האחרת, או בגיעה, דלנ"ש נמי פסיל לה בגיעה מדריבין מר... דפסיל מדריבין, אלמא מדריבין אינה קני' לו לגמרי, יש לו [להשוות] ולומר מדריבין אינו יכול להפרי: ולר' אלעזר דא' פ' ד' אחין (יצמות ט:). מאבבר לב"ש אינו קונה אלא לדחות בצרה. כדמתן התם שלש' אחי' שנים נשואי' שתי אחיות ואחד מופנה ומת אחד מבעלי אחיות ועשה בה [מופנה] מאמר כו' עד והלוו תלא משום אחות אשה (מיד דהוי אחות אשה)

דמאמר קונה קנין גמור כדדרש"י (פי' קידושין יד.) ולקחה לו לאשה (דברים כה) וקאמר ר"א דהיינו דוקא לדחות צברה כללדן, אבל אי בעי לאפוקי בגיעא לא מני מפיק לה, דלית להו מיעוטא דכפ"ק דקידוש' (טס) ויצמה ציאה גומרת בה [ואין כסף ושטר גומרי' בה לענין] דלא מני אפוקה בגיעה, ואית [להון] רצוי לענין דקונה לדחום צברה: במאי איב' לביבבר. אמאי מפר כי נמי עשה בה מאמר, והתם בפ' ד' אחי' (יצמות ט:.) [אמר לך ר"א] אימור דלמרי אלא דלא סגי לה בגט אלא בעי [נמין חלילה, להפרית נדרי' מי אמרי, ומירין כקונטרס התם דהתם [בתרן] דשני מאי יפר בשותפות קאמר דר' אליעזר נמי מודה בשותפות מיתה מפר, אבל בשמעמין דס"ד השתא דיבס לחודי' מפר לא אמרי' דמודי ר"א: ה"ב שעמד ברין. אחר שעש' בה מאמר, דהכי מוכח כל הסוגיא דמיייר עששה בה מאמר:

אמאי מיפר כיון דלחיה אשתו גמורה: הבא במאי עסקינן שעמד ברין וברח בו. ר"א דסבר דמאמר לב"ש אינו קונה להיות אשתו גמורה מוקי לה אפילו בלא מאמר דמאמר אינו מושלל לענין הפרת זרמים ומיירי שעמד בדין ובגון שאחד מן היבמים הלך למדינת הים והעמידה אחד בדין וזכח ופסקו לה מוונות משלו כדמילא ביצמות (ד' מא:)

עמד בדין וזכח מיונית משל יבס:

עין משפט גד מצוה

בז א מיי פ"ח מהל' נדרים הלכה כג טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף ז:

בז ב מיי פ"ח מהלכות יבוס הלכה יד סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סי' קנט סעיף ה:

בז ג מיי פ"ח מהלכי נדרים הלכה כד סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף ז:

תוספות

מתני' שומרת יבם בין ליבם אחד בו' ר"א או' יפר. בגמ' מפ' טעמא: ובה אשה מן השוק שקנה הוא לעצמו מפר נדריה. כשהיא ארוסה בשותפות עם אביה: אשה שהקנו לו מן השמים. היינו יצמות: אינו דין שיפר נדריה. עס אב: שאין לאחור'. אחי הנפל: שיש לאחור'. לשאר יצמין: דברך קייב' בב' יבמין. וזהו יס להשיב על ק"ו דר"א: מה ארתה משיב על יבם אחד. בזה נחא ק"ו: אין היכמה גמורה לאישה. לענין שיתקייב מיתה הבא עליה, כמו כנלוסה שחייבי' עליה סקילה הבאים עליה: גב' אין ויקה. דלא אמרי' ויקה ככנוסה, ופלוגמא היא ביצמו' פ' כילד (י:.) דפלגין בשומרת [יבס] שמתה אס אביר (בשומרת) [נבאמה], וירע סבר אין ויקה, הלכך אסוי' להפרי: ור"י סבר יש ויקה. נחד יבס הלכך מפר: מיהו אין ברידה. כל' ובתרי אין ויקה דאין צריה למי היא זקוקה הלכך לא' בתרי יש ויקה: אלא לר' אליעזר פ"ב. א' בתרי דמפר, דלכ"י מ"ד בתרי דש ויקה. וק' דבי נמי יש זיקה אמאי מפר, דהא זיקה דריבין הוא ואין קבל תחמתן כן לומר שיפר, עמי מו' עדיפ' ויקה מארוסה דאין מפר ארוס בלא אב: כגון שעש' בה מאבבר. וסבר כב"ש דא' מאמר קונה קנין גמור, ומן המורה קונה מאמר ביצמתו דדרש"י ולקחה לו לאשה (דברים כה) לכולה מלתא כאשה (פי' קידושין יד.) ור' יהושע ח"ם בחד יבם. פי' ר' יהושע סבר כב"ש דמאמר קונה קניין גמור, וה"מ דמפר יבס אבל בנ' יצמין מי איכ' מידי דאי אחי אחוה אסרה ליה צביאה אס בא על יצמה האחרת, או בגיעה, דלנ"ש נמי פסיל לה בגיעה מדריבין מר... דפסיל מדריבין, אלמא מדריבין אינה קני' לו לגמרי, יש לו [להשוות] ולומר מדריבין אינו יכול להפרי: ולר' אלעזר דא' פ' ד' אחין (יצמות ט:). מאבבר לב"ש אינו קונה אלא לדחות בצרה. כדמתן התם שלש' אחי' שנים נשואי' שתי אחיות ואחד מופנה ומת אחד מבעלי אחיות ועשה בה [מופנה] מאמר כו' עד והלוו תלא משום אחות אשה (מיד דהוי אחות אשה)

דמאמר קונה קנין גמור כדדרש"י (פי' קידושין יד.) ולקחה לו לאשה (דברים כה) וקאמר ר"א דהיינו דוקא לדחות צברה כללדן, אבל אי בעי לאפוקי בגיעא לא מני מפיק לה, דלית להו מיעוטא דכפ"ק דקידוש' (טס) ויצמה ציאה גומרת בה [ואין כסף ושטר גומרי' בה לענין] דלא מני אפוקה בגיעה, ואית [להון] רצוי לענין דקונה לדחום צברה: במאי איב' לביבבר. אמאי מפר כי נמי עשה בה מאמר, והתם בפ' ד' אחי' (יצמות ט:.) [אמר לך ר"א] אימור דלמרי אלא דלא סגי לה בגט אלא בעי [נמין חלילה, להפרית נדרי' מי אמרי, ומירין כקונטרס התם דהתם [בתרן] דשני מאי יפר בשותפות קאמר דר' אליעזר נמי מודה בשותפות מיתה מפר, אבל בשמעמין דס"ד השתא דיבס לחודי' מפר לא אמרי' דמודי ר"א: ה"ב שעמד ברין. אחר שעש' בה מאמר, דהכי מוכח כל הסוגיא דמיייר עששה בה מאמר: